

Landelijke Klachtencommissie onderwijs

(mr. H.T. van der Meer, drs. W.D. Hajonides van der Meulen, drs. M. Polderman)

Uitspraaknr. 08.005

Datum:

8 juli 2008

Onveilig schoolklimaat, onheuse bejegening door directeur, opvragen schooldossier door LKC ten behoeve van klachtbehandeling, inhoud pestprotocol, directeur treedt niet deëscalerend op, registratie ernstige incidenten, verslaglegging gesprekken met ouders en derden; klacht gedeeltelijk gegrond; speciaal onderwijs.

De klacht

De moeder van van een leerling klaagt erover dat op de school een onveilig klimaat heerst waaraan niets wordt gedaan en waardoor zij genoodzaakt is geweest haar zoon van school te halen. Verder klaagt zij over onheuse bejegening door de directeur bij diverse gelegenheden.

De visie van partijen

Eind 2007 heeft de moeder haar zoon thuis gehouden van school nadat zij diverse malen bij de school had geklaagd over onveiligheid van haar zoon. Hij kwam regelmatig thuis met blauwe plekken. De moeder is verder van mening dat op het schoolplein onvoldoende toezicht wordt gehouden. Leerkrachten zijn verslaafd aan sigaretten en alcohol of kunnen door extreme obesitas niet uit de voeten en geven zo een slecht voorbeeld aan de leerlingen. Als zij de directeur benaderde met het verzoek om uit te zoeken wat haar zoon was overkomen, werd haar beloofd dat dit binnen een paar dagen zou worden gedaan. De antwoorden waren echter onbevredigend.

De moeder geeft tevens concrete voorbeelden van incidenten en gesprekken die hebben plaatsgevonden. Van belangrijke gesprekken werden geen verslagen ontvangen. Nadat de moeder een kopie van het schooldossier van haar zoon had gevraagd, weigerde de directeur dit aanvankelijk omdat het dossier eigendom zou zijn van de school. Uiteindelijk is wel een afspraak gemaakt om het dossier in te zien. Een lijst met incidenten bleek daarin niet te zijn opgenomen. De moeder heeft een kopie van het dossier ongemerkt meegenomen, waarna nieuwe incidenten ontstonden tussen de school en haar, waarbij de politie, de onderwijsinspectie en anderen bij betrokken waren.

De directeur geeft aan dat er een gedragscode voor de medewerkers van de school is opgesteld en dat er verder een pestprotocol bestaat, dat in alle klassen aan de muur hangt. Ook in de schoolgids wordt aandacht besteed aan pesten en er zijn ook nog een aantal posters gemaakt waarin aandacht wordt gevraagd voor goed gedrag van de leerlingen. De school biedt vooral plaats aan kwetsbare, minder weerbare kinderen.

Er is geen protocol waarin nader is omschreven wat de stappen zijn als het pesten doorgaat. Gelet op het bijzondere karakter van de school wordt een andere weg gevolgd. Hierbij wordt in eerste instantie gekeken of het probleem kan worden opgelost, wordt gewerkt met de methode "leefstijl" en worden zondig intensieve sociale vaardigheidstrainingen gegeven. Als een leerling daaraan nog niet voldoende heeft om tot normaal gedrag te komen wordt er therapie gegeven.

Verder is uit een (tweejaarlijkse) ouderenquête gebleken dat slechts een kleine minderheid van de ouders meer aandacht voor pestgedrag zou wensen (16 %). De overgrote meerderheid van de ouders vindt de school "een school met een prettige sfeer".

Voor wat betreft de blauwe plekken van de leerling stelt de directeur, dat nauwelijks te achterhalen valt hoe een kind aan blauwe plekken komt; die kunnen ook tijdens het spelen of de gymles ontstaan. Op de school is nagegaan of de leerling werd gepest, maar daarvan is niet gebleken en ook de leerling zelf kon vaak niet aangegeven hoe hij aan een blauwe plek was gekomen. Het

merendeel van de klachten van de moeder was niet concreet onderbouwd met naam en toenaam. Dit zo zijnde kon de school ook geen leerlingen straffen voor het pesten van de leerling.

Dat de directeur de moeder heeft aangesproken op haar gedrag op het schoolplein (op onheuse wijze aanspreken van leerlingen) is terecht. Op het schoolplein en in de school ligt de autoriteit bij het schoolteam en ouders kunnen deze autoriteit niet eigenhandig doorkruisen, ook niet wanneer zij het niet eens zijn met het optreden van de leerkrachten. Dit geldt zeker op een SBO, waar de leerlingen veel behoefte hebben aan duidelijkheid en een dergelijk optreden onduidelijkheid juist bevordert.

De directeur is het niet eens met de moeder dat zij haar niet serieus heeft genomen, maar tenslotte gingen de eisen van de moeder voor wat betreft veiligheid van haar zoon verder dan van een SBO gevraagd mag worden.

De directeur heeft een toelichting gegeven op diverse incidenten die hebben plaatsgevonden. De school houdt niet een "incidentenlijst" bij van alle kleine voorvallen. Bij ernstiger kwesties wordt dit wel in het schooldossier van de leerling vastgelegd. Ook gesprekken met ouders worden in principe vastgelegd. De meeste gesprekken met de moeder hebben in de wandelgangen plaatsgevonden. Tenslotte was voor de directeur "de maat vol".

Overwegingen van de Commissie

De moeder klaagt over een onveilig klimaat op de school en onheuse bejegening bij diverse gelegenheden. In het dossier is ook een aantal verwijzingen opgenomen naar zaken die zich tussen de moeder, de school en derden hebben afgespeeld na het incident dat tot de klacht heeft geleid. De Commissie zal zich in haar oordeel beperken tot de voor de klacht relevante zaken en onthoudt zich van een oordeel in (deels nog lopende) andere dossiers bij andere instanties.

Eén van de gemachtigden van de moeder heeft de Commissie verzocht het integrale schooldossier van de zoon op te vragen en een nader onderzoek in te stellen naar aanleiding daarvan. De Commissie overweegt dat de kern van de klacht niet ziet op het pedagogisch en didactisch beleid van de school, maar op de fysieke veiligheid van de leerling op school. Ten aanzien van dat punt acht de Commissie zich op basis van de stukken en het verhandelde ter zitting voldoende voorgelicht. Nader onderzoek van het schooldossier van de leerling zal naar de overtuiging van de Commissie aan dat beeld weinig meer veranderen. Om die reden zal de Commissie niet overgaan tot het opvragen van het schooldossier en het doen van nader onderzoek.

Ten aanzien van het onveilige klimaat op de school overweegt de Commissie als volgt: Uit het dossier en hetgeen ter zitting is besproken is slechts één concreet incident naar voren gekomen en wel het incident dat heeft geleid tot het van school thuishouden van de leerling door diens moeder, kort daarop gevolgd door het verbreken van alle contact tussen de school en de moeder, althans voor wat betreft het onderwijs aan haar zoon.

Op basis van hetgeen ter zitting is besproken komt de Commissie tot de conclusie dat behalve het als "pestprotocol" aangeduide dossierstuk, er binnen de school kennelijk geen ander op schrift gesteld beleid aanwezig is over hoe omgegaan dient te worden met structureel pesten. Het "pestprotocol" zoals dit in het dossier is gevoegd bestaat slechts uit gedragsregels waar leerlingen zich aan moeten houden. Hieruit blijkt niet, wat de consequenties zijn als een leerling zich daar niet aan houdt en wat de vervolgstappen zijn die door de school zullen worden genomen bij herhaling van ongewenst gedrag. De Commissie acht een dergelijk protocol voor een SBO-school onvoldoende, ondanks de door de directeur gegeven toelichting over de toepassing van de methode "leefstijl", intensieve training in sociale vaardigheden en eventuele aanvullende therapie voor bepaalde leerlingen. De Commissie zal hierover dan ook een aanbeveling doen.

De Commissie komt daarnaast tot de conclusie dat het incident dat leidde tot het thuishouden van de leerling niet correct is afgehandeld. De Commissie overweegt daarbij, dat toen de directeur constateerde dat de verhouding tussen haar en de moeder gaandeweg verslechterde, de directeur had kunnen overwegen om het schoolbestuur in te schakelen, bijvoorbeeld om te bemiddelen. Van

een schooldirecteur mag naar het oordeel van de Commissie worden verwacht dat zij deëscalerend actie onderneemt als een conflict dreigt te ontstaan. De directeur heeft dit nagelaten, althans van het tegendeel is niet gebleken.

Op de zitting is door een gemachtigde van de moeder gevraagd naar een "incidentenlijst", die een nader beeld zou kunnen geven van de jaren voorafgaand aan het incident dat tot de klacht heeft geleid. Deze incidentenlijst bleek niet aanwezig te zijn, mede doordat veel van de gesprekken die de moeder met de directeur heeft gevoerd zich hebben afgespeeld in de gangen van de school of tussen de lessen door. De Commissie kan begrijpen dat op een SBO-school zich vaker incidenten kunnen voordoen dan op een reguliere basisschool. De directeur heeft (onweersproken) verklaard dat de meeste van deze incidenten snel worden opgelost. De Commissie overweegt dat het geen nuttig doel dient om dergelijke incidenten dagelijks te registreren.

Wel is de Commissie van oordeel dat als op een incident gesprekken met ouders of andere betrokkenen (leerplichtambtenaar, inspectie en/of therapeuten) volgen hiervan verslagen behoren te worden opgemaakt, die in beginsel aan betrokken partijen verstrekt behoren te worden. Op basis van het onderhavige dossier komt de Commissie tot de conclusie dat de verslaglegging in dit concrete geval onvoldoende is. De Commissie zal daaromtrent een aanbeveling doen.

Hoewel de Commissie dus van oordeel is dat de school, meer in het bijzonder de schoolleiding in dit concrete geval, steken heeft laten vallen, gaat het de Commissie te ver om op die basis te concluderen dat op de school een "onveilig" klimaat zou heersen, zoals door de moeder is gesteld. Uit de toelichting van de directeur over de begeleiding van leerlingen blijkt, dat de school voldoende aandacht besteedt aan gedragsproblemen. Ook de beschuldigingen van de moeder over de leerkrachten zijn door haar niet zodanig onderbouwd dat de Commissie tot het oordeel kan komen dat er bijvoorbeeld onvoldoende toezicht op het schoolplein wordt uitgeoefend. De Commissie acht het klachtonderdeel over een onveilig klimaat dan ook alleen gegrond waar het de aanpak van pesten betreft.

Voor wat betreft de onheuse bejegening is door de moeder gewezen op het feit, dat zij door de directeur is aangesproken op de acties van de moeder op het schoolplein en naar ouders van andere leerlingen. Ook wijst de moeder op de uitlatingen van de directeur toen de moeder het huiswerkpakket kwam ophalen.

De Commissie is met de directeur van oordeel dat het niet aan de moeder is om op het schoolplein leerlingen en/of ouders aan te spreken. Kinderen op een SBO-school hebben behoefte aan structuur en duidelijkheid: op het schoolplein en binnen de school zijn in beginsel uitsluitend de medewerkers van de school tijdens de schooluren bevoegd om leerlingen en/of ouders aan te spreken op hun gedrag. Interventies van anderen doen afbreuk aan de eenduidigheid van het gezag van de school. Nu van de zijde van de moeder ook geen concrete uitspraken zijn aangedragen die als onheus beschouwd moeten worden acht de Commissie dit deel van de klacht ongegrond.

De Commissie acht de bejegening tijdens het "huiswerkincident" niet zozeer onheus als wel ongelukkig. De verhouding tussen de moeder en de directeur was toen weliswaar al geëscaleerd, maar toch is de Commissie van oordeel dat van een professional verwacht mag worden dat ook in zo'n geval de professionaliteit de boventoon blijft voeren.

Ter zitting is nog aangevoerd dat de school de keuzevrijheid van de moeder voor een andere school voor de leerling zou hebben belemmerd door in contacten met andere scholen het advies voor SBO te handhaven. De Commissie oordeelt, dat het professionele advies van de school ter kennis van andere scholen brengen in overeenstemming is met de verplichting van de school om opvolgende scholen relevante informatie over een leerling te verstrekken. Daarmee wordt naar het oordeel van de Commissie de vrijheid van de moeder om zelf een school voor haar zoon kiezen niet in gevaar gebracht. Naar ter zitting niet is weersproken heeft de school de leerling uitgeschreven zodra een nieuwe school was gevonden. Dit, overigens pas ter zitting ingebrachte, klachtonderdeel acht de Commissie dan ook ongegrond.

Het oordeel van de Commissie

De klacht over het onveilige schoolklimaat is gegrond voorzover het een onvoldoende beleid ten aanzien van pesten betreft. Voor het overige is dit klachtonderdeel ongegrond. De klacht over onheuse bejegening is ongegrond met in achtneming van het in de overwegingen gestelde.

Aanbevelingen van de Commissie

De Commissie beveelt het schoolbestuur aan:

1. het pestprotocol van de school uit te breiden met een procedure waaruit blijkt welke stappen de school zal ondernemen als pestgedrag zich voortzet na een eerste incident;
2. erop toe te zien dat ernstige incidenten op de school worden geregistreerd;
3. ervoor zorg te dragen dat gesprekken met ouders en derden naar aanleiding van incidenten in de vorm van gespreksverslagen worden vastgelegd.